

Лариса Шевчук,
*кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник,
старший науковий співробітник відділу
навчання мов національних меншин та зарубіжної літератури
Інституту педагогіки НАПН України,
e-mail: sh_l_m@ukr.net*

ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ІНФОРМАЦІЄЮ ПРО СИМВОЛИ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ДЕРЖАВНОЇ

Ключові слова: символ, символи української культури, українська мова, навчання української мови, навчання української мови як державної, вивчення української мови у закладах загальної середньої освіти з навчанням мовами національних меншин.

Для ефективного вивчення української мови учнями закладів загальної середньої освіти з навчанням мовами національних меншин корисним і необхідним є ознайомлення із символами української культури.

У довідкових виданнях термін «символ» (з грецького *σύμβολον* – з'єднання, співпадання, знак) трактовано таким чином:

- «1. Умовне позначення якогось предмета, поняття або явища. 2. Художній образ, який умовно відбиває яку-небудь думку, ідею, почуття та ін.» [2, с. 6];
- «розумне і невербальне представлення складної ідеї, яке є результатом процесу засвоєння та синтезу зазначеної ідеї в культурі» [1].

Національні символи специфічні для кожної країни та охоплюють поняття з її історії, культури і побуту, традицій, які близькі національному населенню.

Зазвичай, інформація про національні символи відома у певній країні, і частково в інших (переважно така інформація цікава для представників діаспори). Разом з тим, слід мати на увазі специфіку населення залежно від національностей, які входять до його складу. Зокрема в Україні проживають громадяни різних національностей, що необхідно враховувати у процесі ознайомлення учнів із символами української культури.

«Символіка – це водночас інструмент пізнання, метод вираження реальності і прихованих скарбів духовності.» [2, с. 3] У довідковому виданні «Енциклопедичний словник символів культури України» (за загальною редакцією В. П. Коцура, О. І. Потапенка, В. В. Куйбіди [2]) уміщено інформацію про найважливіші символи для українців (міфологічно-релігійні, побутові, художні та ін.). Після проведеного аналізу уміщеної в енциклопедичному словнику [2] класифікації вважаємо доцільним ознайомлення учнів закладів загальної середньої освіти з навчанням мовами національних меншин з інформацією про символіку, яку можливо групувати за такими темами [2, с. 3]:

- поселення українців та житло;
- одяг;
- галузі господарства, ремесла;
- побут, звичаї і традиції, ігри;
- народна міфологія, християнство, язичництво;
- мова, усна народна творчість;
- Запорізьке козацтво;
- ботаніка, зоологія та ін.

У процесі навчання української мови як державної необхідно пам'ятати, що хоча інформація про символи української культури є поширеною, уміщена у різноманітній літературі та розміщена на різних інтернет-ресурсах, загальнодоступна, зазначена інформація не така близька (у порівнянні з учнями, які вивчають українську мову як рідну), може бути лише частково (до того ж, у різній мірі) знайомою, тому потребує додаткових пояснень, слова – назви символів можуть не мати відповідників у рідній мові тощо.

Водночас для оптимального оволодіння учнями інформацією про символи української культури необхідне здійснення згаданої навчальної діяльності на засадах компетентнісного підходу таким чином: засвоєння й структурування знань, формування «умінь, навичок і ставлень» тощо [3, с. 18].

Література

1. Значення символу (що це таке, поняття та визначення). Наука та здоров'я. 2022. URL: <https://uk.encyclopedia-titanica.com/significado-de-s-mbolo> (дата звернення: 12.05. 2022).
2. Енциклопедичний словник символів культури України / за заг. ред. В. П. Коцура, О. І. Потапенка, В. В. Куйбіди. 5-е вид. Корсунь-Шевченківський : ФОП Гавриленко В. М., 2015. 912 с.
3. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / під заг. ред. О. В. Овчарук. К. : «К. І. С.», 2004. 112 с.